

جوانی مـٔ ژوو لـ (ؤ رزٔ کانی
بـ رنځاری) دا . . یوسف محـ مـ د
بـ رزنځی

تہا چا ندن

ئەمە سەشپال میدیا بەھەموو جەرو ئنگە بەشەکی زەری بەرفراوانی
بەتە خاشاکی ئژگارو جوانییەکانی ژیان و مەژووێان شەواندوو،
کەمەمەکی خەکی نەو میدیا بەگشتیی زەری کارێگەری بەرچاویان هەبە
لەشەواندنەکانداو تەکدانی هەزری بەشەکی کەسانی نەو کەمەمەگەو
کارێگەری بەرچاویان وەک تارمایی بەسەر گەنجان و خەشپاوانی نەو
کایە ئێشەیری وکەمەمەلایەتی و سیاسییەکانەو هەبە، زەریەک لەو
کەسانە هەر ئێزەک لەسەر فاک و فیکەک و بالەریەکن و مەبەستیان تەنیا
تەکدانی ئارامی و ئاسودەیی خەک و دەستکەوتنی بەکەمەمە ماددەیی و هیچ
بەهاو سودەک لە مەبەستەکانیاندا نیە و هیچ بیروباوەڕ هەزریەک لە
بەهای مەرەقایەتیاندا نیە!! ئێوان لە ناو میدیادا بە ئاراستەو
شەو بەکەمەمە کاردەکەن و نەو نەدەکە قەرخدەکەن کە بەلایانەو گەرنە
کەمەمەگەو نەو نەوکان بەکام ئاقارو ئاراستەدا دەرەن و بەرئەنجام
بەچیدا دەکەوێتەو خەک توشی چ دەرەخ و کارەسات و سەرگەردانیەک
دەچێت و بەمەش دەیانەوێت ئێوتی مەژوو و ووداوەکان سەر و بن بکەن و
بەهەکاری مەبەستدار لە بەرچاوی نەو و گەنجانە بێخەن و خەک
و خەشیانی پەو نا شیرین بکەن.

(وہ رز کا بی بی نگاری)

ئەم ڪتاب بىر وەزىر بىلەن (شەش ئىسماعىل) پەشمەرگە ۋە تەڭكەشەرنىڭ دىرىن، خاۋەنى ئەزىمەن ۋە شارەزاي چىاۋ لوتكە ۋە دىۋ گوندود شەكەنى گەرميان ۋە كۆستان، بىر ۋەزىر كەنى (۷۶۳) لاپەشەنى قەبار گەۋرە ۋە زىرىيە، (مەژوۋى ۋە داۋىد سەرھەتەن كەنى تەمەنى خەبات ۋە پەشمەرگە تىم تاسەنى ۱۹۸۵ — بىرگى يەكەم) كەتەكە لاپەخانەنى كارەنى سەلمەنى سەنى ۲۰۲۵ بىلەن ۋەزىر كەنى چاۋپەرە، شەيخەنى ۋەزىر خەۋەنەران ئەۋەتەنە ۋەزىر بىلەن مەژوۋى زەرەكى ۋە گەۋەنە ۋەزىر بىخەۋەنە، كەتەكە پەشتى بىلەن گەۋەنە ۋەزىر تەمەنە ۋەزىر ۋەزىر ۋەزىر مەژوۋى دەرەۋە ۋەزىر بىلەن ۋەزىر ئەمە مەژوۋەش دەرەۋە ۋەزىر ۱۹۵۰ — ۱۹۸۵ ۋەزىر بىلەن يەكەم سەۋىر دەرەۋە بىلەن.

ژیان له شارددا

بېلګه‌زده‌ش ئېسماعیل، د سپېڅلې منالې وگټې نجی له شاری سلېمانی وگټې‌گي مېلکېندی و گټې‌و پیرم‌نسور حاجی حان وشېخ محمديدين، بېلګه‌کردووې یان گوزل‌راندووې، ساې ۱۹۷۴ بټې پېشم‌رگې، پلېکانی پېشم‌رگایټی تا سټرټپ و ئېندامی مټکټې بی عسکری و لی‌پرسراوی مټکټې‌ندو مټکټې‌ب وتا وټزیری پېشم‌رگې بټیووې، برایک و باوکی بټدټستی بټعسیې‌کان شټهیدکراون، ئېوان خټزانېکی مام ناو‌ندو خوټن‌وار بوون، زلرک له‌خټکې سلېمانی دټیان ناسټ، زلرکمان ئېوانی حټزبان له‌مټژوو خوټندنوې، زلرک له‌ یاداشتی هون‌رم‌ندان و شاعیران ونووس‌ران و کټساتیې سیاسي و ټټشنبیرو کټمټایټیې‌کانمان بینوې و خوټندنوې جا ناو‌خټی یان جیهانی بټت. هر له بیرو‌ریې‌کانی وټفایي، ټټفیق حلمی، ئېحم‌دتټقی، ئېحم‌د خواجې، ... تا بیرو‌ریې‌کانی زلرک له‌پېشم‌رگې و کټسټیې‌جټربټجټرکټانی دیکټش، زلرک خټیان بټقارم‌انی ناو ووداو کارسات‌کان دټنرخ‌نن، زلرک کی تر له پټرواز و دورټپټری و بټلایټندا خټیان خستټت ناو مټژووی کارسات وقټوماو‌کانوې، له‌بیرو‌ریې‌کاندا هټندټکیش خاوټن بټیاو سټرکردو کاربټدټست بوون، دټبند فریشتو وټک پټټ هټورکې خټیا ئام‌زی ناو چیرک و ووداو‌کان دټردټکټون، وټک نټبايان دیټت نټباران، بیرو‌ری و مټژووی زارکې بټلای گټلان و میللټتانوې زلر گرنګ وپټبایټخن، دټبټت کارسات و ووداو وقټوماو‌کان بټوتوش و پټدا گوتن و قټبټکردن و وشټ فټټدان، وټک خټیان بټتټوانینی واقعینان بگټدرټتوې و تټمار بکرت، نابټت مافی کارکټرو بټشداربوانی نټو ووداو‌کان و قټوماو‌کان فټرام‌ش بکرت، یاخود له‌پټراو‌زدا له‌یان بدوټین، تټمارکرکړنی بیرو‌ری و یاداشت گټر له‌هټلوم‌رج وکاتی خټیدا هټنټ سټر قټټمی له‌تټمار، یان یاداشت بکرت، وټک مټژوو زلر پټویست و گرنګ و بټسوود، گټر پټت بټیادگټوبټگټنام و کاتی دواتر بټسترټت دټبټت بټویژدانوې بابټت‌کان تټمار بکرت و مافی گټتی وټاک فټرام‌ش و خټل گټل کردنی تټیدا کټمټت، دیارټ پاشان مټژوو له‌لټکټینوې و بټدواداچوونټکانی رټحم بټخاوټنی یاداشت وټبیرو‌ریې‌کان ناکات و بټکټرټبایدا دټچټت خواروې و دټیخاتټ ناو دادگا و ترازووی مټژووی ئاینډو وټوتوټژینوې و له‌لټکټینوې و هټسټنگانندی وردی بټدټکات.

ئېم بیرو‌ریېان

ئېم بیرو‌ریېانې بټټز شټش ئېسماعیل، وټزیری پېشم‌رگې و، هاوټکانی ئې وټک مټژووی زارکې و یاداشت و بیرو‌ری کټچا پکراون

و دیتومانن، زړه پرېویست و ګرنگ و بېکېکېکن، چونکې ئېم بیرېوړیا نه و ئېوانی دیکېش قه ناغ و ه لومړجی سیاسیی و کومې لایې تی و ئا بووری ئېوې ئېژانی سا و وړزې جیاو زکائی گډلېکېمان دڅنې وو وښئ ئېو ئېژې سڅتانه ی گډل و نیشتمان کمان پدا گوزړی کردوو، وکې مژوو بړچاو ونی و نمانیمان دکات، نه و کانی ئېستاو ئاینده ش کې بېو دڅ و مژوو دا گوزړیان نه کردوو، دتوانرېت بېه ی بیرېوړیې کانه و ئاشنابن، تېگېن ئازارو نه هام تی و ئېژې سڅت و دژوارکې چین، برسېتی و کاولکردنی گوندو شارېچکې و دروستکردنی ئردوگا زړملکېکان و سوتماککردن نیشتمان لکام مژوو سددایې، ئنفال و کیمیا باران و گواستنې و وړانکردن لکام مژوو قه ناغدا دکې ونې نه و ندی مژووی گډلېکېمان نه و.

وړزکائی بېرېنگاری

ئېم کتېبې زمانېکی سادې و جوانی گډلېکې ونې ه یې، نووسېر پېشمېرگې ناو وداو قه و ماو کانه، لې شارو گوند کانه، تا ئېم تېمېنې څې قوربانی گوزړې بې نیشتمان داو، بې زمانې شارو گوند، دڅې ئېو ئېژمان بې دگډتېو، لې سالی ۱۹۷۴ — ۱۹۷۵ کتېتې ناو وداو کانه و څې شایې تی مژوو قه ناغ کانه تا سالی ۱۹۸۵، څې فېرماندې و هاوې سېرکرد کانه، بې زمانې سادې و ساکار ددوېت و پلار و ناشیرین کردن ناگرتې بېرو، بېرانبېر بېهاوې و سېرکرد کانی بې جوانی شیتې ژیان وگوزړان لې گوند کانه و شارکانه دکات، مافی داو بې څېکی گوندو ژیان وگوزړان و موعانات وڅېم و ئازارو شېونخونیانې بېه ندو بېلېزېوې باس دکات، هاوکارې کانیانې بې پېشمېرگې بېو فاوې دڅنېت، بېوردی باسی ئېو څېزان وکې سالی تیانې گوند کانه دکات کې لې چای کېو لې دمی څېیان گرتېتېو تا جل و بېرگ و جېرها یارم تی ماددی و مېعندوی تر کې پېشکېشی بېلې کانیان کردوو، هېمیشې پېشمېرگې و څېک لې ئامېزی میهرې بانی یېکترې بوون بې یېکتری نه بوون و نه ژیاون، ئېو جوانی و میهرې بانی څېک وگوندو چیاو ووبار کانه وکې تابلېکی ئېنگین باس دکات و بې قېمېکې وښې کېشاو، ئېو وهاوې کانی څېیان بې قېزاربارو میهرې بانی څېکی گوند کانه دزانن، مژووی ئېژگارمان بې جوانی بې دگډتېو و باسد کات و پېی وایې ئېو مژوو بېلې نگو و نگی و جوانی دېمېنېتېو و کس بې ناشیرنکردن وشېواندنی قازانچ ناکات.

سېردمېکی دژوارو سڅت

لېم بیرېوړیا نه دا زړه بې جوانی وسېنگینی وکې فېتې گرافېرکې وښې

۱وداو کارسات و سهختییکانی ئو ۱۱ژگار۱ی چرکاندوو ۱و بی
 تمارکردووین، هر لدد۱۱قی ب۱عس و هاو ئاواز۱کانی ک۱ جاش و
 جاسوس۱کانن وهاوکار۱کانیان چ ئازار۱کیان هر ل۱ما ۱و۱رانکردن۱و
 تا ق۱۱اچ۱کردنی خ۱ک و ب۱پاساوه۱نان۱و ۱و۱ذ۱ گرتوو ۱و خستونی۱ت
 ب۱رد۱م م۱ژوو خو۱ذ۱رو ل۱ پ۱ر۱گراف ودد۱ست۱ واژ۱کاندا ۱۱نگی
 داو۱ت۱و ۱و ب۱۱استگ۱یان۱ ل۱ی دواو ۱وداو کارسات و ق۱وماو فرم۱سک
 وخو۱نی ل۱ یاد ن۱کردوو ک۱ ب۱ سر ۱۱۱۱کانی گ۱ل۱ک۱یدا هاتوو ۱،
 ک۱وات۱ خ۱ی ن۱کرد۱ت۱ پا۱۱وان و خ۱ک ب۱س۱ربازی ب۱رد۱می، ب۱۱کو
 ب۱۱استگ۱ید۱و ۱وداو۱کان و ش۱۱۱۱کان وخیانت و ت۱سلیمبوون۱و
 ملک۱چی ز۱ر۱کی وک م۱ژوو خست۱ت۱ ب۱ردید۱و وک گو۱زی پاکراو
 ل۱م۱ژوو۱ک۱ وک خ۱ی ل۱ی دواو ۱، باب۱ت۱کانیشی ق۱ب۱ ن۱کردوو ۱،
 ب۱۱کو گ۱۱ان۱و۱کان واقعیین.

م۱ژووی هاو۱۱کانی

چ۱ن ل۱بیر۱و۱رید۱کانیدا باسی گوند و خ۱۱کی شاری گ۱۱او۱ت۱و
 ل۱ژیان و گوز۱ران و ه۱لوم۱رجی ئو ۱۱ژان دواو ۱، ئاواش ز۱ر ب۱
 بایخ و۱۱زو ن۱وازش۱و ل۱پ۱شم۱رگ۱و ف۱ رماند۱و هاو۱۱کانی تواناو
 ژیان و گوز۱رانیان ب۱شداریان ل۱دخ و ش۱۱و ئازارو ن۱بوونی و
 ک۱میین وه۱۱و۱ستیان ل۱ب۱رانب۱ر دوزمن و س۱ربازو پیاوخراف
 وجاش۱کاندا وک ه۱ستکردن ب۱ لپرسراو۱تی وئ۱رکی مر۱ف دوستان۱ی
 خست۱ت۱و ت۱نانت ل۱ب۱رانب۱ر خیانت و ت۱سلیم بون۱و۱وزمان۱کی جاش
 وس۱رباز۱کاندا، ب۱ زمان۱کی ساد۱و ساکارو ن۱رم ۱وداو ب۱س۱رهات و
 ش۱۱۱۱کان د۱گ۱۱ت۱و ۱، ت۱نانت وش۱ی ناشیرین و ب۱زراو ل۱کاتی ناخ۱شی
 وش۱۱و و۱رانکردن وسوتانی گوند۱کاندا ل۱ د۱خی ش۱۱۱۱کاندا ب۱کار
 ناه۱ذ۱ت، ئ۱م۱ش س۱زو خ۱ش۱ویستی وساد۱ییی نوس۱رو پ۱شم۱رگ۱ و
 ف۱رماند۱ی ۱است۱قین۱ پیشاند۱دات و د۱یخات۱ ۱وو، ه۱ند۱ ش۱۱و ۱وداو
 چ۱ن باسکراو ۱ئاواش گ۱۱ان۱و۱ی ب۱س۱رهات وقس۱ی پ۱ک۱نین ئام۱زو
 ک۱سانی قس۱خ۱شی ت۱ه۱۱ک۱شی باب۱ت۱کان کردوو ۱و ت۱شویق و خ۱شی ب۱
 خو۱ذ۱ر ف۱رام۱ش ن۱کردوو و ل۱ب۱زاری ۱وداو۱کان دوریان ئ۱خات۱و ۱.

س۱رنج وت۱بینی ب۱ ئ۱م بیر۱و۱رییان۱

س۱رنج وت۱بینی ن۱ک ل۱ س۱ر کت۱ب ب۱۱کو ل۱ س۱ر باب۱ت۱کی ئاسای
 گرنگ۱ و ب۱ د۱وو۱م۱ندکردن و۱استکردن۱و۱و گرنگی پ۱دان۱، ب۱۱ام
 ت۱ش۱رل۱دان و بچوکردن۱و۱ی نوس۱رو باب۱ت۱ک۱و ب۱ه۱ند و۱رن۱گرتنی و
 د۱رچوون ل۱ ۱خند۱ی واقعی ب۱پرنسیب وت۱ندروست و ل۱ سنور ت۱پ۱۱ین
 کار۱کی خراپ۱و ل۱ گرنگی نوس۱رو ۱خند۱گر ک۱م د۱کات۱و ۱، من ل۱
 خو۱ند۱و۱ی کت۱ب۱ک۱دا ه۱ندی باری س۱رنجم لادروست بوو ب۱هیوام، ل۱

خزمۍ تى كټۍ بڼكۍ و نوسۍ ردا بټ و سودى گشتى تڼ دا بټ .
 يۍ كۍ م: ڼز بۍ ندى بۍ گۍ ڼ ڼ وۍ مۍ ژووى زارۍ كى پۍ ويستۍ ، بۍ يۍ
 ڼز بۍ ندى و قۍ ناغۍ مۍ ژوويۍ كان لۍ م بىرۍ وۍ ريانۍ دا كۍ مۍ و تۍ كۍ ڼ و
 يان زۍ ر كۍ م ئا ماژۍ ي پۍ دراوۍ .

دوو م: زرتريڼ بير وړيځ کان سا لاني ۱۹۷۶، ۱۹۷۷، ۱۹۷۸ سي لځ گرتوو، کک ک مترين وداو هزو تواناي پشم رگگ ل وسا لاند دا د رد کون، ب م سا لاني هشتاکان تا هشتاوپنج کک زرتريڼ وداوي تداي ووي داو ک متر باسکراو.

سایه‌م: باسی ووداو یک کارسات یک دکات، یان کسایه تییک
پشم‌رگه‌یک، فرمانده یک ناوی شاردت و و یان خی لب‌وار دو و
فرام‌شی کردو و، جگه‌ل و ی ووداو که زیاتر لچل سا به‌س‌ریدا
گوز را و.

چوارمین: باسی کڙخستنی شارکانی زار بکمی کردو و زار گرنگی پندداو، لاکاتکدا ئرکی کڙخستنی شارکان و تککشارکانی هیچی کمتر نیی لاکبات وتکشان ی پشم رگ، جگللو و خباتی نهانی زار ساختر لاکباتی پشم رگ و ئاشکرا، پشم رگ ل ناوچی نازادو شاخدا بوون.

پنجمین: کرتی ژنان لکھنؤ کھستندکاندا بہتایتی دوائی ساہی
ہشتاکان بروی پدراو و دام زراو، بہ نمونہ کرتی شہید (لایلا)
بہام نؤ و لایلا پٹوئی سر تادا لہی دواو و گرنگی پداو۔

ششمين: هيچ نام، بڻڻ ڳڻ نام و بروسڪ و بيا ننام و نوسراو ڪ، پشت پڻ بڻستن بڻ ٽڪم ڪي بير و ڀري ڪان بڪار نها توو ٽم ٽم ش لاوازي لڳ ڳا ن و ڊا ڊخا ٽ و و، ڪ و ا ٽ پشتبڻستن بڻ بڻ ڳڻ نام ڪي نوسراو ز ر گرنگ ب ه موو م ٽو و نووسراو ڪان.

حاج و تهمین: وردکاری که بوون و، هـرش و پلاماردان، بـسـنا ن و، هاتند ناوشار، گـلـک ووداو پویستی بـکـشفکردنی وردکاری و پشت وای با بـتـک و نهـنیـکـانی هـیـ تا خوـنـر مـژو و نهـنیـکـانی بزانه، چونک بـخوـنـر گـرنگ، نـک ووکـشی با بـتـک.

[illegible]